

Školní vzdělávací program Školní družiny

při Základní škole T. G. Masaryka Šardice,
okres Hodonín, příspěvkové organizaci

Identifikační údaje

Název dokumentu	Školní vzdělávací program Školní družiny při Základní škole T. G. Masaryka Šardice, okres Hodonín, příspěvkové organizaci
název školy	Základní škola T. G. Masaryka Šardice, okres Hodonín, příspěvková organizace
REDIZO	600116042
IČ	709 95 346
adresa školy	Šardice 521, 69613
ředitel	Mgr. Jitka Brhlová
telefon	518 624 553
e-mail	reditel@zssardice.cz
www	www.zssardice.cz
koordinátor	Mgr. Lenka Moravčíková
tvorba dokumentu	Andrea Zahrádková, Marcela Palmeová
platnost dokumentu	platnost úpravy od 1. 9. 2023

projednáno
školskou radou
31.8.2023
Č. j.: 187/23

Obsah

Identifikační údaje.....	2
Charakteristika zařízení.....	3
Konkrétní cíle vzdělávání.....	3
Délka a časový plán vzdělávání	4
Formy vzdělávání.....	4
Obsah vzdělávání	5
Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	7
Podmínky pro přijímání žáků, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání.....	7
Popis materiálních podmínek	7
Popis personálních podmínek.....	8
Popis ekonomických podmínek	8
Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví.....	8
Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny:	9
Psychosociální podmínky:.....	9
Zveřejnění ŠVP ŠD	9

Charakteristika zařízení

Naši ŠD navštěvují žáci 1. – 5. ročníku ZŠ. Tvoří ji 2 oddělení, průměrná naplněnost je 25-30 dětí. První oddělení se nachází v budově staré školy Šardice 5, kam musí děti s vychovatelkou přecházet. Druhé oddělení je součástí ZŠ Šardice 521, nachází se v 1. poschodí přístavby. Oddělení jsou věkově smíšená.

Činnost naší ŠD vychází z pedagogiky volného času. Cílem naší práce je snaha o vytvoření místa pro odpočinek dětí po vyučování a zároveň přispět k cílenému ovlivňování jejich volného času.

Program výchovy a vzdělávání ve školní družině vychází ze ŠVP naší školy a je tvořen dle polohy a podmínek školy.

Konkrétní cíle vzdělávání

Vycházejí z obecných cílů vzdělávací soustavy § 2, odst. 2 školského zákona. Naše cíle jsou:

- Kompenzovat jednostrannou zátěž během školního vyučování
- Osvojení si takových názorů, schopností a dovedností, které umožní dítěti dobře zvládnout současný i budoucí život
- Správně motivovat nabízené zájmové činnosti, rozvíjet praktické dovednosti v různých činnostech, naučit vztahu k vlastnoručně vytvořenému výrobku
- Umožnit jim samostatně zorganizovat výstavu dětských prací
- Využívat dětské zvědavosti k samostatnému myšlení a tvoření vlastních prací (uvědomění si citu k vytvořené věci)
- Vést ke schopnosti podle potřeby podřizovat se pravidlům a chápat při tom vzájemné vztahy v základních herních situacích, kde jsou stanoveny role
- Rozvíjet kamarádství, vést ke komunikaci, rozvíjet schopnost respektovat práci a úspěchy vlastní a druhých
- Využívat poznatky, které děti získaly ve škole a vhodným způsobem na ně navázat ve výchovné činnosti
- Vést je k tomu, aby dokázali navrhnout řešení a ověřili ho praktickým pokusem
- Využívat preventivního protidrogového programu a šikany formou sociálních a komunikačních her (správné řešení konfliktních situací)
- Pěstovat základní pohybové dovednosti a schopnosti v různých podmínkách odpočinku, rekreace a zájmové činnosti
- Pozorovat přírodu, vést děti k její ochraně, vysvětlovat neznámé a nepochopené pojmy (ekologie apod.)

Při sestavování cílů ŠVP ŠD byl brán zřetel zejména na:

- věkové a individuální podmínky a zákonitosti skupinové dynamiky
- personální, materiální a specifické podmínky školy
- zájmy a očekávání žáků a rodičů, školy a zřizovatele
- ekonomické podmínky

Klíčové kompetence

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- komunikativní kompetence
- sociální a interpersonální kompetence
- činnostní a občanské kompetence
- kompetence k trávení volného času
- digitální kompetence

Délka a časový plán vzdělávání

Školní vzdělávací plán pro vzdělávání ve školní družině je zpracován tak, aby umožňoval reagovat vhodně na měnící se podmínky, přesouvání témat během dlouhodobé docházky žáků do družiny, provedení evaluace činností a dosažených výsledků. Časová dotace při jednotlivých formách činností vychází z jejich zaměření a specifík.

V rámci jednotlivých celků pojímaných jako témata jsou činnosti ve školní družině plánovány v těchto úrovních:

- průběžné působení vychovatelky na činnost žáků vztahující se k danému tématu,
- řízená organizovaná činnost, která postupuje podle týdenní skladby zaměstnání,
- příležitostné akce soustředěné k určitému vybranému tématu.

Některé celky nemohou postihnout všechny tři úrovně, ale jen některou z nich. Zvláštní důraz je kladen na navozování situací, při kterých žáci získávají bezprostřední smyslové a citové zážitky i zkušenosti z vlastní aktivity.

Formy vzdělávání

Odpočinkové činnosti – mají odstranit únavu, zařazují se nejčastěji po obědě.

Rekreační činnosti – slouží k regeneraci sil, převažuje v nich odpočinek aktivní s náročnějšími pohybovými prvky. Hry a spontánní činnosti mohou být rušnější.

Zájmové činnosti – umožňuje žákům seberealizaci (popř. i kompenzaci možných školních neúspěchů), i další rozvoj pohybových dovedností a poznání. Mohou být zařazeny jako součást činnosti oddělení ŠD jako řízená kolektivní nebo individuální činnost, jako organizovaná nebo spontánní aktivita (výtvarná, pracovní-technická, hudební, literární, přírodovědná nebo společensko-vědní), návštěvy výstav i jejich vlastní pořádání.

Osvětové činnosti – zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů, ale také na kulturně historické souvislosti místa, kde žijeme a vytváření vlasteneckého cítění a hrdosti na kulturní bohatství a dědictví kraje.

Příprava na vyučování – zahrnuje okruh činností související s plněním školních povinností.

Uspořádání režimu dne dává možnost pružně reagovat na individuální potřeby aktivity i odpočinku dětí. Umožňuje organizaci činností v průběhu dne pružně přizpůsobit potřebám a aktuální situaci, reaguje i na neplánované situace v družině. Poměr řízených a spontánních činností je vyvážený. Žáci jsou podněcováni k vlastní aktivitě. Tyto aktivity probíhají formou individuální nebo skupinové činnosti.

Maximálně využíváme pěkné počasí k pobytu venku. Organizujeme vycházky a hodně času trávíme na hřišti v blízkosti školy.

Po vyučování dochází k velkému poklesu výkonnosti. Doba a způsob odpočinku se řídí potřebami žáků. Po odpočinku navazují zájmové činnosti různého zaměření.

Činnosti zaměřené na pohyb provádíme nejen venku, ale také v tělocvičně, kterou máme k dispozici téměř každý den.

Činnosti probíhají formou pravidelných, průběžných a příležitostných aktivit z oblasti vzdělávací, odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti.

- Pravidelné činnosti jsou dány každodenním zaměstnáním oddělení dle týdenní skladby zaměstnání, náplní kroužků.
- Průběžné činnosti jsou tvořeny spontánními aktivitami dětí.
- Příležitostné činnosti jsou činnosti, které se vztahují k určitému časovému období, akci (vánoční besídka, vánoční dílna a jarmark, karneval...).

Obsah vzdělávání

Základním prostředkem činnosti ŠD je hra založená na zážitku účastníků, která obsahuje jejich sebepoznání, rozšiřuje vědomosti a dovednosti a navozuje kladné emoce. Strategii pedagogické práce je respektování požadavků pedagogiky volného času.

Cíle vzdělávání ŠD jsou uskutečňovány obsahem těchto činností:

Činnosti odpočinkové

- hry klidného charakteru podle zájmu žáků
- stolní a společenské hry
- volné kreslení, omalovánky
- skládky
- samostatná četba
- stavebnice

Činnosti zájmové a rekreační

Přírodovědné

- pozorování jevů v přírodě
- živočichové a rostliny kolem nás
- člověk a jeho zdraví

Tělovýchovné

- cvičení na hřišti
- pohybové hry
- cvičení s náčiním
- míčové a kolektivní hry

Esteticko-výtvarné

- omalovánky
- vystřihovánky
- výtvarné zpracování přírodnin
- tematické práce
- výtvarné práce s využitím odpadního materiálu
- výstavy výrobků a výtvarných prací
- rozvoj tvořivé fantazie
- modelování

Příprava na vyučování

- procvičování aktuálního učiva dle potřeby hravou formou
- luštění hádanek, rébusů, kvízů, hlavolamů
- rozvoj postřehu, paměti a slovní zásoby
- hledání souvislostí
- počítačové hry, práce s počítačem
- čtení s pochopením textu

Environmentální činnosti

- kladný vztah k životnímu prostředí
- zapojení do ochrany životního prostředí

- šetrné chování a jednání
- problémy současného světa a společnosti

Jiné činnosti

Sebevzdělávací

- podrobné zkoumání věcí a jevů kolem nás
- dodržování hygienických zásad a zásad správného stolování
- bezpečná práce s drobnými nástroji a pomůckami
- práce s materiály (drát, provázek, textil, odpadový materiál ...)
- práce podle návodu
- člověk a životní prostředí (čistota prostředí, hluk, třídění odpadů ...)
- poznávání místa, kde žijeme a jeho okolí (významné přírodní zajímavosti, kulturní památky, život v obci, mapy ...)
- významné dny – státní svátky

Sociální

- individuální hodnota každého jedince
- lidové moudrosti
- pohádky, přísloví, bajky
- spolupráce
- spolehlivost
- komunikace
- tolerance
- dodržování pravidel
- svoboda
- odpovědnost
- úcta k druhým
- slušné chování a jednání
- hodnocení činnosti

Společensky prospěšné

- udržování pořádku ve společných prostorách
- spolupráce při výzdobě školy
- zveřejnění práce ŠD v rámci obce, v tisku, apod.

Očekávané výstupy

- projevuje kladný vztah k přírodě, přírodu chrání a šetří přírodní bohatství (zeleň, půda, vzduch, voda ...)
- podle přírodních úkazů určí roční období
- podle svých možností cvičí na nářadí a s náčiním
- zvládá základní herní situace
- aktivně se účastní prací při přípravě výstav a prezentací práce školy
- luští jednoduché kvízy, křížovky, rébusy
- určí rozdíly a společné znaky
- vytvoří jednoduchý výrobek z papíru, přírodnin, odpadního materiálu podle ústního návodu
- postaví model ze stavebnice podle plánu
- bezpečně používá drobné nástroje
- vyjmenuje a popíše, kde se nachází významné body v naší obci (pošta, OÚ, MŠ, ZŠ, kostel, hřbitov, zastávka autobusů, ...)
- řeší konfliktní situace bez násilí
- chová se slušně k ostatním, pozdraví, požádá, poděkuje
- dodržuje pravidla her a chování

- uklízí po sobě hračky a udržuje pořádek na svém pracovním místě, třídí odpad
- udržuje pořádek ve svých věcech (v šatně, uklízí aktovku na určené místo,...)

Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

V našem zařízení jsme připraveni pracovat se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni žáci se zdravotním postižením (tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vadami a vývojovými poruchami učení nebo chování), žáci se zdravotním znevýhodněním (zdravotním oslabením, dlouhodobým onemocněním a lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování) a žáci se sociálním znevýhodněním (z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy).

Žákům se SVP je podle stupně a charakteru jejich postižení nebo znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžná pozornost – zvýšená motivace, individuální pomoc, ocenění menších úspěchů a pokroků v práci.

Žáci se zdravotním postižením mají právo užívat speciální didaktické a kompenzační učební pomůcky. Důležitá je spolupráce s kolegy, rodiči i školskými poradenskými zařízeními.

Dle aktuálních možností a podmínek školy lze při výchovných činnostech ve školní družině rozvíjet talent mimořádně nadaných žáků (zadávání rozšiřujících a doplňujících úkolů, individuální přístup) nebo mohou své vlohy nadaní žáci rozvíjet individuálně pod vedením zkušených pedagogů v zájmových kroužcích.

Podmínky pro přijímání žáků, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání

Činnost ŠD je určena přednostně pro žáky prvního stupně. O přijetí rozhoduje ředitel. Podmínkou přijetí je řádně vyplněná přihláška a souhlas zákonných zástupců s ujednanými podmínkami uvedenými na přihlášce. Povinnou součástí je i písemné sdělení zákonných zástupců účastníka o rozsahu docházky a způsobu odchodu účastníka ze školní družiny. Docházka do školní družiny je pro přihlášené žáky povinná. Žádosti o mimořádné uvolnění žáka je možno provádět pouze předem a písemnou formou (s podpisem rodičů). Do školní družiny může být žák přihlášen během celého školního roku, pokud není naplněna její kapacita. Účastníci pravidelné denní docházky do družiny se zařazují do dvou oddělení. Oddělení se naplňují nejvýše do počtu 30 účastníků.

Ukončení vzdělávání ve ŠD je vždy na konci příslušného školního roku. Předčasné ukončení docházky ve ŠD je možné jen na základě písemné žádosti zákonných zástupců. Žák může být vyloučen ze ŠD po dohodě s vedením školy a rodiči.

Popis materiálních podmínek

K činnostem školní družiny jsou využívány dvě samostatné herny – jedna v budově staré školy Šardice 5, druhá v přístavbě základní školy, která slouží také pro ranní provoz družiny. Školní družina využívá i jiných zařízení školy (cvičnou kuchyňku, učebnu výtvarné výchovy, keramickou dílnu, počítačové učebny, tělocvičnu, dětské hřiště, školní zahradu nebo školní dvůr). V užívaných prostorách žáci vždy respektují příslušné provozní řády. Herny jsou

vybaveny stolními hrami, stavebnicemi a hračkami, žáci mají k dispozici výtvarné pomůcky a materiály k tvůrčím činnostem, mají k dispozici PC. Vybavení je přiměřené a je přizpůsobeno pro potřeby mimoškolních aktivit. Nábytek se postupně obměňuje. Děti mají zajištěný pitný režim dle ročního období.

K výzdobě prostor školní družiny jsou využívány výtvarné práce dětí. Výzdoba je obměňována a aktualizována (např. dle ročních období).

Popis personálních podmínek

Školní družina má dvě oddělení, v každém pracuje jedna vychovatelka. Vychovatelky jsou motivovány k dalšímu vzdělávání a odborné zaměření si dále prohlubují v akreditovaných kurzech i samostudiem. Vychovatelky jednájí profesionálním způsobem. V souladu se společenskými pravidly, pedagogickými a metodickými zásadami výchovně-vzdělávací činnosti ve školní družině:

- mají vysokou míru empatie a dovedou projevovat vřelý vztah k žákům
- umějí vytvořit příznivé sociální klima a efektivně se žáky jednat
- mají organizační schopnosti
- vytvářejí pestrou a zajímavou skladbu činností a nalézají pro ně v denní skladbě vhodný časový prostor
- podílejí se na přípravě školních akcí (vánoční dílny, jarmarky, karnevaly...)
- pro zájmové aktivity využívají své odborné zaměření
- navozují radostnou atmosféru a komunikační prostředí, posilují v žácích kladné city, vytvářejí pocit bezpečí, zvolenými činnostmi posilují v dětech sebevědomí a vytvářejí z žáků dobrý kolektiv
- dodržují pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví, dbají na bezpečnost žáků
- prezentují výsledky činnosti školní družiny na veřejnosti

Popis ekonomických podmínek

Provoz školní družiny je financovaný z prostředků zřizovatele základní školy. Výši úplaty za poskytování školských služeb – úhradu spotřebního materiálu ve školní družině stanovuje ředitel školy. Částka je od zákonných zástupců placena pololetně na účet školy, popřípadě v kanceláři školy. O snížení nebo prominutí úplaty, zejména v případě žáků se sociálním znevýhodněním, rozhoduje na základě žádosti zákonných zástupců žáků ředitel školy.

Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Naše školské zařízení vyhledává, zjišťuje a vyhodnocuje možná rizika vyplývající z činností při různých formách zájmového vzdělávání v různých prostředích a současně i přijímá opatření k jejich prevenci.

Žáci jsou na začátku i v průběhu školního roku seznamováni s možnými riziky pohybu v určitém prostředí, s možnými následky různých činností, se správnými způsoby používání nástrojů a jsou poučováni o zásadách správného chování nejen ve škole, na veřejnosti, na komunikacích, ale i v době prázdnin, při hrách, sportování a pohybu na veřejných komunikacích. Jsou opakovaně seznamováni s postupem při úrazu a v případě požáru.

Je nutné zajistit nejen bezpečnost fyzickou, ale také sociální a emocionální. Žáci jsou vedeni ke zdravému životnímu stylu, učí se zásady ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny:

- vhodná struktura činnosti a skladba zaměstnání s dostatkem relaxace a aktivního pohybu
- vhodný stravovací a pitný režim (podle věkových a individuálních potřeb žáků)
- zdravé prostředí užívaných prostorů družiny
- bezpečné pomůcky
- ochrana žáků před úrazy
- pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti
- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktu na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost vychovatelek poskytovat první pomoc

Psychosociální podmínky:

- vytváření pohody prostředí, příznivé sociální klima
- otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost s oddělením školní družiny a školou
- respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu žáků a osvojování si toho, co má pro žáky praktický smysl a vede k praktické zkušenosti, všestranný prospěch žáka je hlavním momentem činnosti
- věková přiměřenost aktivit a motivující hodnocení
- respekt k individualitě žáka, jeho hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy
- vytváření podmínek pro spoluúčast žáků na životě našeho zařízení
- plánování činnosti, vlastní podíl na případném řízení a provádění i následném hodnocení
- včasná informovanost žáků i jejich rodičů o činnosti školní družiny a jejím vnitřním životě

Zveřejnění ŠVP ŠD

Školní vzdělávací program školní družiny je volně přístupný k nahlédnutí u vchodu školy pro žáky (ve vestibulu u školní jídelny), dále je v jednotlivých odděleních školní družiny u vychovatelek. Jeho elektronická podoba je zveřejněna na webových stránkách školy www.zssardice.cz.